

Priročnik za pripravo upravljavskih načrtov za kmetije na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje

Priročnik za pripravo upravljavskih načrtov za kmetije na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje

Razvoj in priprava:

KM, Zavod za vzpodbujanje trajnostnega razvoja in okoljskega usposabljanja

Objava:

Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje

Ljubljansko barje

— KRAJINSKI PARK —

Projektna naloga:

Usklajeno upravljanje kmetijskih zemljišč s cilji Krajinskega parka Ljubljansko barje – Kmetijstvo za park

Naročnik:

Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje

Ljubljansko barje

KRAJINSKI PARK

Izvajalec:

KM, Zavod za vzpodbujanje trajnostnega razvoja in okoljskega usposabljanja

mag. Andrej Medved

dr. Boštjan Kos

Sodelavci pri pripravi:

Barbara Zupanc

mag. Tina Mikuš

Anja Oven

Projekt financira:

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP), Program razvoja podeželja za RS 2014-2020

Lokalna akcijska skupina Barje z zaledjem

Lokalna akcijska skupina Sožitje med mestom in podeželjem

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA

SOŽITJE
med mestom in podeželjem

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje
Projekt sofinancira Evropska unija

Ljubljana, 2014

KAZALO

I	UVOD	4
2	PREDSTAVITEV ORODJA – UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA KMETIJO	6
3	UPORABA PRIROČNIKA.....	8
4	PRIPRAVA UPRAVLJAVSKEGA NAČRTA ZA KMETIJO.....	10
5	OPIS OBSTOJEČEGA POSLOVANJA IN PROIZVODNJE	12
5.1	Poslovanje in trženje.....	12
5.2	Pridelava in proizvodne aktivnosti.....	14
5.2.1	Kmetijska zemljišča v uporabi.....	16
5.2.2	Rejne živali na kmetiji	19
5.3	Trenutna proizvodna in poslovna usmerjenost	22
5.3.1	Glavne značilnosti obstoječe poslovne usmerjenosti	22
5.3.2	SWOT analiza	22
5.4	Ekonomski kazalniki	24
5.4.1	Ključni metodološki pristopi.....	24
5.4.2	Ključni ekonomski kazalniki	25
5.5	Trenutni poslovni model kmetije	26
6	USMERITVE ZA PROIZVODNJO IN POSLOVANJE KMETIJE	27
6.1	Možnosti izboljšav poslovanja in trženja.....	27
6.2	Spremembe v pridelavi in proizvodnji.....	29
7	STANJE OHRANJENOSTI NARAVE NA KMETIJI	31
7.1	Naravovarstveni pomen kmetijskih zemljišč.....	31
7.2	Naravovarstveni pomen kmetije.....	32
7.2.1	Grafična predstavitev lokacij in ciljnih upravljaljskih režimov	34
8	NARAVOVARSTVENE USMERITVE KMETIJE.....	35
8.1	Natančnejša opredelitev naravovarstvenih usmeritev in režimov	35
8.2	Možni finančni mehanizmi.....	37
9	POSTAVITEV MODELA CELOVITEGA UPRAVLJANJA KMETIJE.....	38
9.1	Model celovitega upravljanja kmetije	38
9.2	Razvojne možnosti	41
10	ANALIZA TVEGANJA	42
10.1	Pregled groženj in nevarnosti	42
10.2	Ukrepi za zmanjševanje tveganj	44
11	AKCIJSKI NAČRT.....	46

Krajinski park Ljubljansko barje kot območje predstavlja posebnost v slovenskem in evropskem prostoru. Združuje mešanico kulturno-naravne krajine z značilnim barjanskim mozaičnim vzorcem ter visoko stopnjo ohranjene biotske raznovrstnosti. Območje Ljubljanskega barja je sestavljeno iz vlažnih travnikov, steljnikov, njiv, osuševalnih jarkov ter mejic, kar je posledica dolgoletnega sobivanja človeka in narave na tem območju. Preplet različnih življenjskih okolij in aktivnosti omogoča bivališče mnogim rastlinskim in živalskim vrstam izrednega naravovarstvenega pomena.

Območje Ljubljanskega barja je bilo zato leta 2008 z Uredbo o Krajinskem parku Ljubljansko barje razglašeno za krajinski park, in sicer s ciljem, da se zavarujejo naravne vrednote, ohrani biotska raznovrstnost, ohranja ter krepi krajinska pestrost, omogoči kakovostno bivanje prebivalcem krajinskega parka. V krajinskem parku se spodbuja trajnostni razvoj, omogočajo se nove razvojne možnosti prebivalcev ter spodbujajo aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju narave, celostnemu ohranjanju kulturne dediščine, vzdrževanju in ohranjanju za park značilne krajine ter izboljševanju stanja okolja.

Krajinski park Ljubljansko barje je v skladu z uredbo razdeljen na tri varstvena območja in ožja zavarovana območja, kamor spadajo naravni spomeniki in naravni rezervati. Predpisani varstveni režimi ne dovoljujejo ravnanja, poseganja, umeščanja ali opravljanja dejavnosti in aktivnosti v obsegu, času in na način, ki bi lahko ogrozil cilje krajinskega parka in poslabšal hidrološke, geomorfološke in ekološke lastnosti krajinskega parka.

Kmetijska dejavnost v krajinskem parku predstavlja najpomembnejšo in najobsežnejšo dejavnost, ki lahko pozitivno ali negativno vpliva na doseganje zastavljenih ciljev. Ohranjanje in usmerjanje kmetovanja je zato izrednega pomena, saj močno vpliva na stopnjo ohranjenosti naravnih posebnosti, habitatov, posebnih vrst rastlin in živali ter krajine v krajinskem parku. Opuščanje kmetijske pridelave na eni strani vodi v zaraščanje površin in s tem izgubo tradicionalne kulturne krajine, na drugi strani pa intenzifikacija kmetijske proizvodnje ogroža obstoj nekaterih redkih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov, pri čemer se zmanjšuje biotska raznovrstnost.

Kmetijstvo, ki je na območju krajinskega parka prisotno že več tisočletij, je s svojimi aktivnostmi in obsegom izredno pomemben dejavnik in oblikovalec tega prostora. Zaradi izjemnih karakteristik območja, kjer sobivata predvsem kmetijstvo in narava, je iskanje skupnih pristopov in ciljev ohranjanja narave ter kmetijske dejavnosti izrednega pomena. *Priročnik za pripravo upravljaljskih načrtov za kmetije na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje* predstavlja enega izmed korakov v razvoju orodij in skupnih pristopov pri načrtovanju in izvedbi ustreznih upravljaljskih aktivnosti, ki

bodo sledile tako ciljem in usmeritvam s področja varovanja narave kot tudi ekonomsko-proizvodnim ciljem posameznih kmetij na območju krajinskega parka. Iz navedenega razloga je priprava in kasnejša uporaba priročnika nujna za usmerjeno načrtovanje izvajanja posebnih prilagojenih kmetijskih praks, ki bodo omogočile ohranitev bogatih naravnih virov in biotske pestrosti na Ljubljanskem barju.

Direktorica Javnega zavoda Krajinski park Ljubljansko barje

Barbara Zupanc

1 UVOD

Kmetovanje je pomembna gospodarska dejavnost, ki ima lahko poleg pozitivnega ekonomskega učinka za lastnika kmetije tudi pozitivni učinek na ohranjanje narave, če je le pravilno načrtovano in upravljano. Načrtovanje upravljanja kmetije je pomembna aktivnost, preko katere si kmetje lahko ustvarite lastno evidenco nad uspešnostjo poslovanja vaše kmetije. Kmetije, ki nimajo uvedenega načrtovanja se pogosto znajdejo v finančnih težavah, zaradi česar so primorane pokrivati izgubo tudi z dohodki iz nekmetijske dejavnosti.

Na zavarovanih območjih kot je Krajinski park Ljubljansko barje je eden izmed najpomembnejših ciljev poslovno uspešno izvajanje kmetijske dejavnosti, ki je hkrati prilagojena naravovarstvenim usmeritvam in ciljem območja ter upošteva že določene režime. Ne glede na status, obliko, položaj ali razvojno fazo kmetije je načrtovanje upravljanja smotrni proces, ki se mora izvajati nepretrgoma. Načrtovanje se prične z identifikacijo vrednot (analizo obstoječega stanja) s področja ekonomsko-proizvodne situacije in naravovarstvenega pomena kmetije ter konča s strategijo (modelom celovitega upravljanja kmetije), ki obravnava ključne elemente upravljanja in akcijskim načrtom, ki opredeljuje izvedbo.

Večina pridelovalcev in rejcev čuti povezanost z vrednotami, s katerimi upravljate in ste s tega vidika tudi motivirani za izvajanje kmetijske dejavnosti. Največkrat imate tudi jasno opredeljene osebne in poslovne cilje, ki bi jih radi dosegli v za to primernem trenutku. Vendar vas ta pristop, s tem, ko skušate vrednote in cilje vključevati v sprejemanje vsakodnevnih poslovnih odločitev, večinoma vodi v težave.

Načrtovanje upravljanja kmetij na zavarovanem območju Krajinskega parka Ljubljansko barje predstavlja poseben izziv, saj je v tem primeru ob upoštevanju vseh tradicionalnih konceptov poslovnega načrtovanja potrebno natančno vključevanje situacije in ciljev varovanja prostoživečih vrst in njihovega življenjskega prostora, torej naravovarstvenih ciljev. Končni predlagani poslovni model pa mora navsezadnje slediti družbeno koristnim ciljem in aktualnim usmeritvam Skupne kmetijske politike EU, nacionalnim prioritetam in splošnim načelom trajnostnega razvoja.

Ključni elementi upravljanja

- Identifikacija vrednot
Kaj nam je pomembno in vredno?
- Pregled preteklega poslovanja in trenutne situacije
S čim razpolagamo in kaj počnemo?
- Opredelitev vizije, poslanstva in ciljev
Kam želimo priti? Kaj želimo doseči?
- Strateško načrtovanje in vrednotenje
Katero pot bomo izbrali, da bomo prišli na cilj?
- Izvedba in spremljanje upravljalvskega načrta
Kako bomo preverjali naš napredek?

Področja upravljanja:

⇒ *Trženje*

⇒ *Poslovanje*

⇒ *Viri*

⇒ *Finance*

Priročnik predstavlja orodje za celosten pristop načrtovanja upravljanja kmetij na zavarovanih območjih, pri čemer je velik poudarek v procesu podan ob upoštevanju razmer, pogojev in usmeritev s področja ohranjanja narave, specifično na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje. Končni rezultat predstavljenega procesa je celostni upravljavski načrt za kmetijo, ki bo narekoval razvoj, usklajen s kmetijsko-proizvodnimi in naravovarstvenimi cilji.

Glavna cilja priročnika sta:

- Omogočiti kmetu ekonomsko uspešno dejavnost ob upoštevanju ciljev ohranjanja narave.
- Razviti trajnostni pristop upravljanja, ki dolgoročno ohranja kmetovanje in ohranjeno naravo na zavarovanem območju.

2 PREDSTAVITEV ORODJA – UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA KMETIJO

Priročnik za pripravo upravljaljskih načrtov za kmetije na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje je namenjen celovitemu načrtovanju upravljanja kmetij s poudarkom na ciljno usmerjenem upravljanju posameznih kmetijskih zemljišč, ki imajo poseben naravovarstveni status in pomen. Priročnik ob ustreznem poznavanju bioloških, naravovarstvenih, kmetijskih, ekonomskih in drugih vidikov oziroma ob pomoči strokovnjakov s teh področij omogoča pripravo strateškega dokumenta, ki zagotavlja uspešno poslovanje kmetije, ob upoštevanju primarnih kmetijsko-proizvodnih in naravovarstvenih usmeritev ter režimov znotraj zavarovanega območja Krajinskega parka Ljubljansko barje.

Na podlagi pregleda obstoječih primerov načrtovanja upravljanja kmetij v Sloveniji je bil oblikovan predlog strukture novega pristopa, imenovanega UNK – upravljaljski načrt za kmetijo. V nadaljevanju so podane vsebine dokumenta z utemeljitvami, ki predstavljajo vodilo postavitvi nadgradnje poslovnega modela, ki bo proizvodno in ekonomsko učinkovit ter usklajen z naravovarstvenimi cilji krajinskega parka.

Zasnova UNK temelji na dveh ključnih fazah

Faza 1:

Analiza obstoječega stanja, popis stanja v danem trenutku in naravovarstveni pomen kmetije

Faza 2:

Nadgradnja procesov in določitev novega poslovnega modela z uskladitvijo kmetijsko-proizvodnih in naravovarstvenih ciljev

Pomembno je, da se pred izvajanjem UNK opredelijo skupni cilji

- ⇒ podrobneje spoznati specifične značilnosti in posebnosti posamezne kmetije ter pripadajočih kmetijskih zemljišč
- ⇒ uskladiti, prilagoditi ali uvesti primerne upravljaljske režime na prednostnih območjih in kmetijskih zemljiščih
- ⇒ s poslovnim načrtovanjem izboljšati ekonomsko uspešnost kmetije na zavarovanem območju
- ⇒ uskladiti kmetijske in naravovarstvene cilje na posamezni kmetiji in na širšem območju krajinskega parka

Priročnik sestavljajo naslednje vsebine, ki odražajo posamezna področja načrtovanja:

- ⇒ **Zbiranje podatkov**
- ⇒ **Pregled in analiza stanja**
- ⇒ **Določanje ciljev**
- ⇒ **Definiranje ustreznih pristopov in načina upravljanja kmetije**

Ta dokument je pripravljen na uporabniku prijazen način in napisan tako, da bi moral biti razumljiv in v pomoč vsakomur, ki se ga bo namenil uporabiti za namene načrtovanja upravljanja kmetije.

3 UPORABA PRIROČNIKA

Pri uporabi priročnika predlagamo, da se ga uporablja »korak za korakom«, v zaporedju kot si sledijo posamezna poglavja. Nekatere vsebine zahtevajo več informacij in znanja, kot jih obvladuje posameznik – pripravljavec. Tu gre izpostaviti predvsem določanje naravovarstvenega pomena kmetije ter pripravo ekonomskih in poslovnih analiz, kjer je priporočljivo uporabiti pomoč ustrezno usposobljenih strokovnjakov. Možen je tudi enostavnejši pristop, preko podajanja splošnih ocen in zaključkov na omenjenih področjih, vendar je ob tem potrebno opozoriti, da takšen pristop ne zagotavlja optimalnih končnih rezultatov.

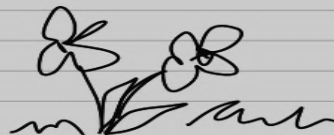
Ker ima priročnik močno poudarjeno komponento ohranjanja vrst in njihovih habitatov ter habitatnih tipov na kmetijskih površinah in s tem povezanega doseganja naravovarstvenih ciljev, ki so v interesu upravljavca zavarovanega območja, lahko dodatno strokovno pomoč pri pripravi upravljalškega načrta za kmetijo zagotovi prav slednji. Za pomoč lahko zaprosite tudi druge, za to usposobljene strokovnjake ali ustanove, kot na primer Zavod RS za varstvo narave. Na ta način bo zagotovljena usklajenost upravljalških ciljev tako na ravni kmetije kot tudi na ravni zavarovanega območja, v katerem kmetija izvaja svojo dejavnost.

Za pomoč pri pripravi vsebin in analiz s področja ekonomike in poslovanja kmetije ter določanja ustreznih kmetijskih tehnologij in postopkov se obrnite na strokovnjake s področja agrarne ekonomike ali na kmetijsko svetovalno službo.

Strokovne ustanove, ki vam lahko pomagajo pri pripravi upravljalvskega načrta:

- ***Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje***
- ***Zavod RS za varstvo narave***
- ***Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana***
- ***Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije***
- ***Kmetijski inštitut Slovenije***
- ***Biotehniška fakulteta***

Pri uporabi priročnika in pripravi upravljalvskega načrta za kmetijo uporabite pripravljene delovne liste in ostale obrazce, ki so del tega priročnika. Za lažje delo si lahko natisnete dodatne prazne delovne liste in obrazce, ki so na voljo na spletnih straneh Krajinskega parka Ljubljansko barje (<http://www.ljubljanskobarje.si>).

4 PRIPRAVA UPRAVLJAVSKEGA NAČRTA ZA KMETIJO

Upravljavski načrt za vašo kmetijo pripravljajte v skladu z navodili in usmeritvami priročnika ter pripravljenimi obrazci, ki vam bodo pomagali pri hitrejšem in učinkovitejšem oblikovanju potrebnih vsebin. Na začetku preberite pet priporočil, ki vam bodo olajšala pripravo upravljalvskega načrta in pričnite z navedbo osnovnih podatkov o vaši kmetiji ter sledite nadaljnjim navodilom, ki vas bodo pripeljala do končnega izdelka.

Pet priporočil pri pripravi upravljalvskega načrta za kmetijo:

Priporočilo 1:	Pred pričetkom izdelave lastnega upravljalvskega načrta se pogovorite z ostalimi člani kmetije in si zagotovite podporo, saj lahko izvedba posameznih ukrepov vpliva na navade ostalih članov kmetije ter v določeni meri spremeni poslovanje kmetije.
Priporočilo 2:	Pri navajanju podatkov bodite natančni in odkriti, navajajte resnične podatke, ki bodo zagotovili tudi kvaliteto podlago za kasnejše poslovne odločitve.
Priporočilo 3:	Vse bistvene odločitve, ki vodijo v spremembe poslovanja kmetije predhodno uskladite z ostalimi člani kmetije.
Priporočilo 4:	Finančne ocene podajajte realno, na podlagi preverljivih cen na trgu ali iz ostalih dostopnih virov, saj lahko popačenje podatkov vodi v napačne ekonomske rezultate in posledično kmetiji škodljive odločitve.
Priporočilo 5:	Pri pripravi načrta pristopite k odgovornim osebam JZ Krajinski park Ljubljansko barje oziroma se posvetujte s strokovnjaki, ki vam lahko ponudijo ustrezno strokovno in tehnično pomoč.

Zapišite osnovne podatke o vaši kmetiji.

Vrsta kmetijskega gospodarstva

KMG–MID

Domače ime kmetije

Naslov KMG

Ime in priimek nosilca

Namestnik nosilca

Število članov KMG

Število kmečkih gospodinjstev

Število kmetijskih zavarovancev

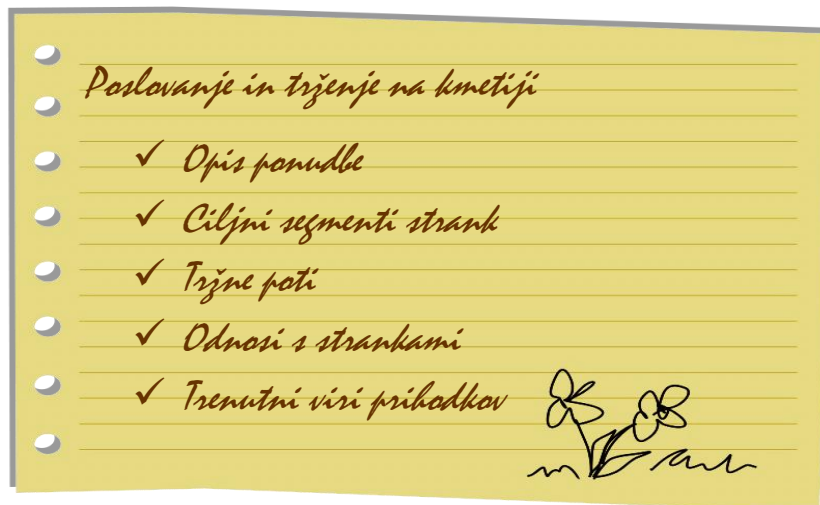
5 OPIS OBSTOJEČEGA POSLOVANJA IN PROIZVODNJE

V tem poglavju podrobneje opišete vse trenutno obstoječe poslovne in proizvodne procese, opremo in stroje, kmetijska zemljišča ter kmetijske zgradbe na kmetiji. Poudarek je predvsem na glavnih proizvodnih in drugih procesih, ki predstavljajo vodilo oziroma pretežni vir prihodkov na kmetiji ter tvorijo njeno usmeritev, torej trenutni poslovni model vaše kmetije. V okviru tega poglavja je namen pridobiti čim več opisnih informacij in konkretnih številčnih podatkov, ki lahko bistveno vplivajo tudi na prihodnje poslovanje ter oblikovanje morebitnega novega poslovnega modela kmetije in iz katerih bo mogoče pripraviti analizo trenutnega stanja ter pogojev.

Pridobljeni podatki predstavljajo izhodišče za ekonomsko analizo stanja in pripravo otvoritvene bilance kmetije. Zaradi narave in pomembnosti naj le-ti ostanejo predmet poslovne zaupnosti in varovanja. Priporočljivo je, da se med nosilcem kmetije in sodelujočimi strokovnjaki podpiše izjavo o zaupnosti posredovanih podatkov. Primer izjave o zaupnosti podatkov je prikazan v Prilogi I.

5.1 Poslovanje in trženje

V tem poglavju opišete obstoječe proizvode in storitve, ki jih zagotavljate kupcem oziroma potrošnikom. Natančneje je potrebno opredeliti posamezen produkt ali storitev, ki predstavlja vašo ponudbo ter opisati njegovo vsebino, namen in cilje. Nato se opredelite, do katerih segmentov kupcev vaši produkti in storitve dospejo, zakaj jih zagotavljate in kaj je njihova konkurenčna prednost. Opredelite, katere tržne poti uporabljate in kaj je značilno za vaš odnos s kupci oziroma potrošniki. Le tako lahko podrobneje spoznate pestrost vaše ponudbe, ki jo je potrebno smiselno umestiti v poslovni model. Med vsemi finančnimi prihodki je potrebno oceniti povprečne deleže po posameznih virih (storitvah ali proizvodih) na letni ravni v vaši ponudbi.

Kot priložo k temu poglavju je priporočljivo priložiti morebitne kataloge oziroma fotografije produktov ali storitev, ki jih zagotavlja vaša kmetija.

Razmislite o poslovnih praksah in pristopih trženja, ki jih uporabljate na vaši kmetiji. Bodite jasni in natančni, navajajte le zadeve, ki se dejansko izvajajo na vaši kmetiji.

1. Kakšne izdelke in storitve ponuja vaša kmetija?

2. Kdo so vaši glavni kupci, stranke?

3. Katere tržne poti uporabljate pri prodaji vaših izdelkov?

4. Kaj je prepoznavno/značilno pri vašem odnosu do strank?

5. Kateri so viri prihodkov na vaši kmetiji?

5.2 Pridelava in proizvodne aktivnosti

Ključno pri analizi stanja poslovnega modela vaše kmetije je poznavanje odhodkovne plati vašega poslovanja. Pri tem morate dobro poznati in opisati vaše poslovne partnerje, dobavitelje in druge udeležence, ki vsak po svoje zagotavljajo, da proizvodni procesi in ostale pomembne aktivnosti na vaši kmetiji potekajo nemoteno. Pri vsakem partnerju je potrebno izpostaviti njegovo prednost pred ostalimi konkurenčnimi ponudniki ter ga vključiti med obstoječe aktivnosti na kmetiji. Podlaga proizvodnemu procesu so vaši viri in sredstva, ki jih morate identificirati in natančno opisati. V to kategorijo spadajo kmetijska zemljišča, rejne živali, stroji, oprema in kmetijski objekti. Pomembni so tudi viri financiranja oziroma morebitne obveznosti do financerjev ali finančnih ustanov (kredit, leasingi ipd.). Vse omenjeno vam povzroča odhodke, ki jih je potrebno razdeliti na letni ravni med posamezne kategorije ter jih opredeliti v deležih.

Pridelava in proizvodne aktivnosti

- ✓ *Ključni poslovni partnerji*
- ✓ *Najpomembnejše aktivnosti*
- ✓ *Obstoječi viri in sredstva*
- ✓ *Viri financiranja proizvodnih aktivnosti*
- ✓ *Trenutna struktura odhodkov*

Kot priložo k temu poglavju je priporočljivo priložiti fotografije in tehnične podatke virov in sredstev, s katerimi razpolaga kmetija.

Razmislite o proizvodnih procesih na kmetiji, kaj potrebujete za njihovo izvajanje in s kom pri tem sodelujete. Bodite jasni in natančni, navajajte le zadeve, ki se dejansko izvajajo na vaši kmetiji.

1. Kdo so vaši ključni poslovni partnerji?

2. Katere so vaše najpomembnejše aktivnosti?

3. S katerimi viri in sredstvi razpolagate?

4. Kateri so glavni viri financiranja vaših aktivnosti?

5. Kakšna je struktura vaših odhodkov?

5.2.1 Kmetijska zemljišča v uporabi

Vsaka kmetija razpolaga s kmetijskimi zemljišči, ki so ali v lasti, v zakupu (ali drugem najemnem razmerju) ali zgolj v uporabi. Vsa kmetijska zemljišča v uporabi posameznega kmetijskega gospodarstva morajo biti vpisana v uradno evidenco. Evidenca kmetijskih zemljišč v uporabi je centralno vodena baza podatkov v okviru Registra kmetijskih gospodarstev pri Ministrstvu RS za kmetijstvo in okolje. Ministrstvo vodi tudi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki vsebuje podatke o dejanski rabi kmetijskih ter gozdnih zemljišč na območju Republike Slovenije.

Pomembno je, da se na posameznem kmetijskem gospodarstvu vodi podatke o lokaciji vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, njihovi površini, vrsti trenutne dejanske rabe in načrtovane rabe v prihodnje. Kategorije rabe vaših kmetijskih zemljišč lahko določite tudi na podlagi dostopnih podatkov v okviru javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKO – RKG, ki je dostopen na spletnem mestu <http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer>.

Pri načrtovanju upravljanja kmetije z upoštevanjem naravovarstvenih vidikov so še posebej pomembna kmetijska zemljišča, na katerih je trajno travinje ali so na njih ekstenzivno gojene sadne sorte. Velikokrat del kmetijskega zemljišča predstavljajo tudi linijske strukture kot so meje in jarki ali pa posamezne krajinske prvine, ki so prav tako pomemben element načrtovanja naravi prijaznega upravljanja kmetije.

1100	Njiva oziroma vrt
1130	Začasni travnik
1160	Hmeljišče
1180	Trajne rastline na njivskih površinah
1190	Rastlinjak
1211	Vinograd
1212	Matičnjak
1221	Intenzivni sadovnjak
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak
1230	Oljčnik
1240	Ostali trajni nasadi
1300	Trajni travnik
1321	Barjanski travnik
1330	Gorski pašnik
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju
1420	Plantaža gozdnega drevja
1500	Drevesa in grmičevje
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem

Priložite seznam kmetijskih zemljišč, ki jih uporablja kmetija (lastniške in nelastniške) oziroma izpolnite delovni list št. 4.

	Domače ime GERK	GERK - PID	Velikost (ha)	GERK raba	Vodovarstveno območje (NE/DA: VVO I, VVOII, VVO III)	Dodaten opis rabe (kultura, paša, košnja, gnojenje...)
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						

28						
29						
30						
31						
32						
33						
34						
35						
36						
37						
38						
39						
40						
41						
42						
43						
44						
45						
46						
47						
48						
49						
50						
51						
52						
53						
54						

5.2.2 Rejne živali na kmetiji

Na delovni list številka 5 zapišite število rejnih živali, ki so trenutno prisotne na kmetiji. Število živali posamezne kategorije pomnožite s koeficientom »glave velike živine–GVŽ«, da izračunate število GVŽ. Na koncu izračunajte skupno število GVŽ na kmetiji. Podatek o skupnem GVŽ lahko uporabite za ugotavljanje povprečne vrednosti obtežbe z rejnimi živalmi na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi.

Povprečna obtežba z rejnimi živalmi na kmetiji se izračuna po naslednji formuli:

$$K = \frac{\Sigma GV\check{Z}}{P}$$

K – obtežba z rejnimi živalmi (št. GVŽ/ha)

Σ GVŽ – vsota GVŽ na kmetiji

P – skupna površina vseh kmetijskih površin na kmetiji (ha)

Podatek o skupnem številu GVŽ na kmetiji vam služi kot kazalnik izpolnjevanja zahtev, ki jih določajo predpisi s področja vnosa nitratov iz kmetijskih virov v tla in določeni ukrepi skupne kmetijske politike. Pri izračunavanju povprečne obremenitve z nitrati (kg N/ha) in načrtovanju gnojenja na kmetiji je potrebno upoštevati tudi varstvene režime in obdobja prepovedi ter omejitev gnojenja. Če je na posameznih kmetijskih zemljiščih gnojenje prepovedano ali pa se na njih izvaja ukrep, ki ne dovoljuje uporabe gnojil, je te površine potrebno izločiti iz izračuna povprečne obremenitve z nitrati. Gnojenje na vodovarstvenih območjih znotraj Krajinskega parka Ljubljansko barje je urejeno z Uredbo o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane.

Koledarček prepovedi gnojenja

Termin prepovedi	Vrsta gnojila	Prepoved velja za	Opombe
Organska gnojila			
15.11. - 15.2.	Vsa tekoča organska gnojila	Vsa kmetijska zemljišča	
15.11. - 1.3.	Vsa tekoča organska gnojila	Vsa kmetijska zemljišča nad nadmorsko višino 800 m	
1.12. - 15.2.	Hlevski gnoj	Njive	Ne velja, če je gnoj zaoran v 3 dneh
Mineralna gnojila			
15.11. - 1.3.	Mineralna gnojila z dušikom	Vsa kmetijska zemljišča	Ne velja za gnojenje v rastlinjakih
1.12. - 15.2.	Mineralna gnojila z dušikom	Gnojenje ozimin	

Ustrezna obtežba z rejnimi živalmi na kmetiji je pomembna tudi z naravovarstvenih upravljavskih vidikov. Posebej pomembna je obtežba posameznega kmetijskega zemljišča med pašo, pri čemer lahko ob prevelikem številu živali ali predolgotrajni paši pride do degradacije tal in izginjanja vegetacije.

Delovni list

5

Rejne živali na kmetiji

Vrsta živali	Kategorije rejnih živali	Koeficient GVŽ	Število živali	Število GVŽ
GOVEDO	teleta do šest mesecev	0,15		
	mlado govedo od šest mesecev do enega leta	0,3		
	mlado govedo od enega do dveh let	0,6		
	govedo nad dvema letoma	1		
	prittikavi zebu do dveh let	0,2		
	prittikavi zebu nad dvema letoma	0,4		
DROBNICA	jagnjeta do enega leta	0		
	ovce, starejše od enega leta oziroma so že jagnjile	0,15		
	ovni, starejši od enega leta	0,15		
	kozlički do enega leta	0		
	koze, starejše od enega leta oziroma so že jarile	0,15		
	kozli, starejši od enega leta	0,15		
	lame	0,25		
KONJI	žrebeta do enega leta	0,5		
	poniji	0,5		
	konji, starejši od enega leta	1		
	osli, mezgi in mule	0,5		
PRAŠIČI	pujski do 20 kg	0		
	mladi prašiči od 20 do 110 kg	0,13		
	plemenski merjasci	0,34		
	mladice	0,23		
	plemenske svinje	0,32		
PERUTNINA	kokoši nesnice	0,004		
	pitovni piščanci	0,002		
	purani	0,02		
	purice	0,009		
	noji	0,25		
	pitovni noji, stari manj kot eno leto	0,08		
	jarkice	0,0016		
	druge kokoši (težke, petelini ...)	0,004		
	gosi	0,01		
	race	0,004		
	pegatke	0,0035		
	jerebice	0,0003		
	prepelice	0,0003		
	golobi	0,0003		
	pavi	0,006		
KUNCI	plemenski kunci	0,006		
	kunci v pitanju	0,0024		
	činčile	0,001		
JELENJAD	damjaki in mufloni	0,1		
	navadna jelenjad	0,14		
	druga rastlinojeda divjad za prirejo mesa	0,14		
SKUPAJ				

5.3 Trenutna proizvodna in poslovna usmerjenost

Na podlagi podrobnega poznavanja obstoječega poslovanja, trženja in pridelave ter proizvodnih aktivnosti lahko natančneje opredelite obstoječi poslovni model, ki vam nakazuje, v katero kmetijsko panogo oziroma tip proizvodnje je usmerjena vaša kmetija. Glavno usmeritev lahko zelo hitro razberemo v strukturi odhodkov in prihodkov, saj je le-ta pogojena z višjimi zneski. V tem poglavju je cilj spoznati obstoječe stanje na vaši kmetiji, zato ne opisujemo prihodnjih želja oziroma predlogov izboljšav. Možnost, ki jo lahko izkoristite v tem poglavju je izdelava SWOT analize ugotovljenega poslovnega modela. Poslovno uspešnost kmetije lahko podprete tudi z izračunom ekonomskih kazalnikov, ki temeljijo na poznavanju podatkov iz bilance stanja osnovnih sredstev in letnega poslovanja kmetije. Pri tem se upoštevajo uveljavljene metode, predvsem kalkulacije po spremenljivih stroških in izračun pokritja ter druge primerljive metode.

5.3.1 Glavne značilnosti obstoječe poslovne usmerjenosti

Opredelite ključne kmetijsko-proizvodne značilnosti vaše kmetije, kar v najenostavnejšem pogledu pomeni opredelitev tipa proizvodnje, ki predstavlja najpomembnejši vir prihodkov. Razmislite o okoljskih značilnostih in pogojih, prisotnih na vaši kmetiji, predvsem pa o naravnem okolju in stanju posameznih prvin narave (vrste rastlin ali živali in njihovi življenjski prostori), za katere veste, da so prisotni na vaših kmetijskih zemljiščih ali v njihovi neposredni bližini. Poskušajte definirati osnovne ekonomske značilnosti vaše kmetije in pripraviti okvirne zaključke glede uspešnosti vašega trenutnega poslovnega modela.

Pri razumevanju trenutne poslovne usmerjenosti vaše kmetije vam lahko pomaga tudi prepoznavanje:

- a) **Glavnih odhodkov kmetije**
- b) **Glavnih prihodkov kmetije**

Na ta način boste na zelo enostaven način prepoznali, katera dejavnost, proces, dobavitelj, storitev ali proizvod vas največ stane in kateri izmed njih vam generira največ pozitivnih finančnih učinkov. Prav ta predstavlja glavnino vaše obstoječe poslovne usmerjenosti.

5.3.2 SWOT analiza

V tem poglavju opišite prednosti in slabosti, ki ste jih ugotovili v do sedaj izvedenih postopkih priprave upravljaljskega načrta vaše kmetije. Razmislite in napišite tudi priložnosti in nevarnosti, ki izhajajo iz trenutne situacije na vaši kmetiji in zunanjega okolja, ki ima neposreden ali posreden vpliv na izvajanje aktivnosti in poslovanje v okviru vaše kmetije. Na ta način boste na enem mestu opredelili vse koristne in škodljive dejavnike, ki že obstajajo na vaši kmetiji ali pa se lahko potencialno še pojavijo.

Zapišite prednosti in slabosti, ki so trenutno prisotne v okviru poslovanja vaše kmetije. Razmislite tudi o priložnostih, ki so vam dosegljive in o nevarnostih, ki bi lahko negativno vplivale na vašo uspešnost.

NOTRANJJI DEJAVNIKI

KORISTNO

Prednosti

ŠKODLJIVO

Slabosti

ZUNANJJI DEJAVNIKI

Priložnosti

Nevarnosti

5.4 Ekonomski kazalniki

Ekonomska uspešnost in učinkovitost morata biti pomemben cilj upravljanja vsake kmetije. Žal večina kmetij v Sloveniji, zlasti manjših, ne spremlja lastne ekonomike poslovanja. Na zavarovanih območjih kot je Krajinski park Ljubljansko barje poleg kmetijsko-proizvodnih vidikov k ekonomski uspešnosti kmetij bistveno prispevajo tudi naravovarstveni vidiki. V javnosti prevladuje mnenje, da parkovni režimi večinoma postavljajo zgolj omejitve pri kmetijski dejavnosti in posledično znižujejo njeno ekonomičnost. Nasprotno lahko dobro načrtovanje poslovanja s premišljeno uporabo vseh razpoložljivih virov in znanja ter upravljavskih ukrepov privede do potencialno uspešnejšega poslovnega modela kmetije.

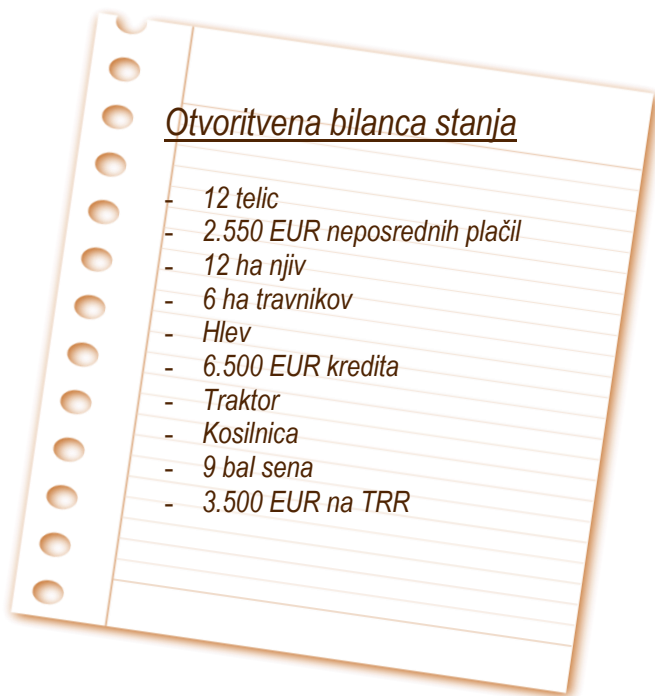
Priročnik ne vključuje podrobnejših navodil, saj je ekonomsko vrednotenje metodološko dokaj zahteven proces, ki naj bo predmet dela strokovnjakov s tega področja. Ekonomsko vrednotenje vsake kmetije naj najprej obravnava postavitev otvoritvene bilance stanja, v kolikor je kmetija še nima, nato pa ekonomsko modeliranje s pomočjo kalkulacij ter izračun predvidenih ekonomskih kazalnikov.

5.4.1 Ključni metodološki pristopi

Pri vrednotenju ekonomske uspešnosti kmetije lahko uporabljamo različne kalkulacije. Te se v kmetijski panogi uporabljajo kot postopek, ki nam omogoča ugotoviti ceno posameznega proizvoda ali storitve oziroma izračun lastne (stroškovne) cene. S kalkulacijami ugotavljamo lastno ceno (LC) proizvodov, ki je osnova za oblikovanje prodajnih cen, finančni rezultat določene proizvodnje, izvajamo primerjavo stroškov z vidika planiranja in nadzora stroškov ter poslovnega izida, oblikujemo tehnološke in delovne normative ter optimiziramo izbiro primernih poslovnih odločitev. Med najpogostejše tipe kalkulacij z vidika agrarne ekonomike spada kalkulacija po spremenljivih stroških. Slednja je z vidika izračuna ocene stroškov upravljanja kmetijskih zemljišč tudi najprimernejša, saj je za izbrani tip kmetijske proizvodnje med vsemi kalkulacijami najbolj stvarna. Pomemben parameter v kalkulaciji je tudi poslovni rezultat oziroma v tem primeru pokritje, ki predstavlja razliko med prihodki, torej tržno vrednostjo celotnega pridelka in morebitnimi dotacijami ter spremenljivimi stroški. Pokritje predstavlja dejanski prispevek za kritje stalnih stroškov kmetijske proizvodnje. Priporočljivo je, da se pri kalkulaciji uporabljajo normativi iz katalogov kalkulacij za načrtovanje gospodarjenja na kmetijah v Sloveniji, ki ga izdaja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

Celovito ekonomsko podobo kmetije lahko dobimo s kombinacijo in seštevanjem kalkulacij za posamezni tip proizvodnje ter z upoštevanjem stalnih stroškov in ostalih stroškov na kmetiji. Na ta način lahko na ravni kmetijskega gospodarstva izračunavamo celoten bruto dohodek, ki ga le-ta ustvari v obračunskem obdobju oziroma v koledarskem letu. V končnem izračunu ekonomike po metodi dopolnjene kalkulacije po spremenljivih stroških lahko tako prikažemo skupni prihodek in odhodek ter poslovni rezultat, v obliki bruto ali neto dohodka na modelni kmetiji, kjer je lahko upoštevano tudi plačilo dohodnine na izračunano davčno osnovo.

Pomemben element spremljanja ekonomike kmetije je tudi otvoritvena bilanca stanja kmetije, ki na podlagi noveliranega zakona o dohodnini predstavlja del obveznosti vzpostavitve vodenja knjigovodstva na kmetijskih gospodarstvih v Sloveniji. Novi računovodski predpisi določajo način vodenja poslovnih knjig, ki ga zavezanci od 1. 1. 2014 dalje morajo izvajati, torej tista kmečka gospodinjstva, ki so presegla zakonsko določen prag obdavčitve. Kljub temu je priporočljivo, da se za vse kmetije, ki pristopijo v izdelavo upravljalvskega načrta, izdela otvoritvena bilanca stanja, ki vključuje popis sredstev na kmetiji in obveznosti do virov sredstev na 31. 12. preteklega leta, in sicer:

- **popis bioloških sredstev** (npr. osnovna čreda)
- **popis državnih in drugih podpor** (podpore SKP, občinske subvencije, drugo)
- **popis nepremičnin** (npr. kmetijska zemljišča, hlev)
- **popis poslovnih in finančnih obveznosti** (npr. prejeti računi od dobaviteljev, bančni krediti)
- **popis poslovnih in finančnih terjatev** (npr. izdani računi kupcem, posojila drugim osebam)
- **popis premičnin** (npr. stroji, orodja)
- **popis zalog** (npr. seno, slama, mleko)
- **razpoložljiva finančna sredstva** (npr. gotovina, depoziti)

5.4.2 Ključni ekonomski kazalniki

Ključni ekonomski kazalniki so postavljeni na podlagi izvedenih kalkulacijskih analiz in primerjav z bilanco stanja kmetije. V ta namen je v okviru upravljalvskega načrta priporočljivo preučiti predvsem dve ravni ekonomske uspešnosti kmetije, in sicer poslovno in kapitalsko uspešnost. V okviru poslovne uspešnosti je priporočljivo preveriti kazalnike pokritja, bruto dohodka na kmetijo, bruto dohodka na enoto površine kmetijskih zemljišč v uporabi in bruto dohodka na enoto dela. Pri kapitalski uspešnosti pa naj se preveri dohodkovna rentabilnost.

Izračunani kazalniki dajo vedeti, kako posluje kmetija in ali so v strukturi prihodkov in odhodkov potrebne oziroma želene optimizacije. Namen izračuna kazalnikov je torej podati grobo oceno ekonomske uspešnosti kmetije, ki naj predstavlja izhodišče za oblikovanje uspešnejšega poslovnega modela.

5.5 Trenutni poslovni model kmetije

V okviru prejšnjih poglavij so bili pripravljene vsi podatki in analize, ki so potrebni za določitev trenutnega poslovnega modela vaše kmetije. Na podlagi vseh informacij in dognanj skušajte povzeti in opredeliti poslovni model, ki ga v svojem poslovanju trenutno uporablja vaša kmetija. Pri tem namenite posebno pozornost le ključnim podatkom, ki so prevladujočega obsega v okviru vašega trenutnega poslovanja.

Delovni list

7

Trenutni poslovni model

Zapišite trenutni poslovni model, ki ga v svojem poslovanju uporablja kmetija.

Trenutni poslovni model

[illegible]

6 USMERITVE ZA PROIZVODNJO IN POSLOVANJE KMETIJE

V tem poglavju se osredotočite na prihodnje usmeritve, možne izboljšave in nadgradnje obstoječih proizvodnih aktivnosti in drugih elementov poslovnega modela, ki ste jih podrobneje opisali v predhodnih poglavjih. Razmišljanje o izboljšavah predstavlja razvojni moment, ki ga morate najprej raziskati, nato preveriti in šele nato umestiti v poslovni model. Prav tako je pomembno, da nadgradnjo proizvodnih procesov povežete z investicijami in dodatnim angažmajem virov sredstev, kjer je potrebno upoštevati možnosti in razpoložljivost. Končno predvidite tudi vplive, ki jih imajo novi procesi, produkti ali storitve na spremembe v vaši trenutni kmetijski praksi, in s tem povezane potrebe po dodatnih finančnih ter človeških virih in s tem povezanih kompetencah.

6.1 Možnosti izboljšav poslovanja in trženja

Podobno kot v poglavju 5.1 Poslovanje in trženje za obstoječe opredeljene poslovne procese predvidite nadgradnje, možnosti izboljšav, dodatnih oblik poslovanja in trženja, skladno s potencialom, kapacitetami in usmerjenostjo ter danimi pogoji kmetije. Poudarek dajte na nove, perspektivne produkte in storitve, tudi takšne, ki imajo podporo in sinergijo s cilji krajinskega parka. Poseben poudarek naj bo na inovativnosti, visoki dodani vrednosti in uporabi novih znanj.

Razmislite o poslovnih praksah in pristopih trženja, ki jih uporabljate na vaši kmetiji ter jih poskušajte nadgraditi z novimi pristopi in idejami. Bodite jasni in natančni, navajajte le zadeve, ki bi se dejansko lahko izvajale na vaši kmetiji.

1. Kako bi lahko nadgradili ponudbo izdelkov in storitev vaše kmetije?

2. Kdo bi lahko bili vaši novi kupci, stranke?

3. Katere dodatne tržne poti bi lahko uporabili pri prodaji vaših izdelkov?

4. Kako bi izboljšali vaš odnos do strank?

5. Kateri so potencialni dodatni viri prihodkov na vaši kmetiji?

6.2 Spremembe v pridelavi in proizvodnji

Opređeljene izboljšave v procesih trženja in poslovanja vplivajo tudi na spremembe v pridelavi ter proizvodnji. V tem podpoglavju se osredotočite na nove poslovne partnerje, s katerimi bi si želeli sodelovati ali pri katerih vidite skupne cilje, interese ali koristi. Posledično morate predvideti tudi nova dodatna sredstva, sploh če v vašem poslovnem modelu načrtujete povečanje proizvodnje ali vpeljavo novih izdelkov. Pri vsem tem ne smete pozabiti na povečanje obsega odhodkov, kar v ekonomski strukturi poslovanja lahko vpliva na celotno ekonomičnost vaše kmetije.

Razmislite o nadgradnji proizvodnih procesov na kmetiji, kaj potrebujete za njihovo izvajanje in s kom boste morali pri tem sodelovati. Poskušajte oceniti potrebe po dodatnih sredstvih in vrste odhodkov, ki bodo ob tem nastali.

1. Kdo bodo vaši novi poslovni partnerji?

2. Katere so vaše nove aktivnosti?

3. Katera nova sredstva boste potrebovali?

4. Kakšne vrste novih odhodkov lahko pričakujete?

7 STANJE OHRANJENOSTI NARAVE NA KMETIJI

Posebno poglavje je namenjeno opredelitvi in umestitvi kmetije v širši okvir delovanja naravovarstvenega področja. Vsebine tega poglavja pripravijo strokovnjaki upravljavca zavarovanega območja Krajinskega parka Ljubljansko barje oziroma drugi za to usposobljen strokovnjak. V vsakem primeru je priporočljivo, da se kmetija za ta namen obrne na upravljavca krajinskega parka. Potrebno je opredeliti naravovarstvena izhodišča in upravljavske režime na posameznem kmetijskem zemljišču. Na podlagi ugotovljenih obstoječih kmetijskih praks in njihove usklajenosti z naravovarstvenimi cilji je podana skupna ocena naravovarstvenega pomena kmetije. Sledi postavitve predlaganih ukrepov in usmeritev za doseganja zastavljenih optimalnih naravovarstvenih ciljev kmetovanja.

7.1 Naravovarstveni pomen kmetijskih zemljišč

V tem poglavju naredite pregled vseh kmetijskih zemljišč v upravljanju kmetije z vidika njihovega naravovarstvenega pomena. Za posamezne kmetijske površine ali njihove dele se s pomočjo razpoložljivih podatkov in terenskega ogleda opredeli prisotnost in stanje pomembnih prostoživečih vrst in/ali habitatnih tipov.

V analizo naravovarstvenih vidikov kmetije vključite vsa kmetijska zemljišča v uporabi. Z vidika vzpostavitve ustreznega upravljaljskega režima skladnega s cilji krajinskega parka običajno vsa kmetijska zemljišča v obravnavi niso enakega prednostnega značaja. Prednostna obravnava je odvisna od kriterijev, ki so podlaga za določitev prednostnega seznama kmetijskih zemljišč, na katerih je potrebno izvajati naravi prilagojeno kmetijsko prakso.

Naravovarstveni pomen kmetijskih zemljišč se določi na podlagi štirih kriterijev:

- lokacija kmetijskega zemljišča
- dodatni status (UNESCO, naravna vrednota itd.)
- prednostna območja ohranjanja ciljnih vrst in habitatnih tipov v parku
- naravovarstvena ocena

Vsako kmetijsko zemljišče/GERK se točkuje na podlagi njegove lokacije (lociranost v varstvena območja krajinskega parka), morebitnih dodatnih statusov (UNESCO, naravna vrednota), umeščenosti zemljišča znotraj prednostnih območij, ki so pomembna za ohranjanje ciljnih vrst in habitatnih tipov ter naravovarstvene ocene. Naravovarstveno oceno poda naravovarstveni strokovnjak na podlagi metodologije določanja naravovarstvene ocene posameznega kmetijskega zemljišča/GERK.

Dobljene točke za posamezno zemljišče med seboj pomnožite, s čimer dobite vsa zemljišča razvrščena v razponu med 1 in 81 točk (1 – naravovarstveno nepomembno zemljišče/GERK, 81 – naravovarstveno zelo pomembno zemljišče/GERK). Naravovarstveni pomen posameznih kmetijskih zemljišč je podlaga za določitev naravovarstvenega pomena celotne kmetije.

7.2 Naravovarstveni pomen kmetije

V tem podpoglavju se pripravi zaključke o naravovarstvenih vidikih in značilnostih prisotnih na vaši kmetiji. Če so bile ugotovljene potrebe, se pripravijo upravljaljske smernice, ki določajo ustrezen način izvajanja kmetijskih praks na posameznih kmetijskih zemljiščih, kar bo pomagalo pri ohranjanju ali ponovni vzpostavitvi ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov.

Podajte kratko in splošno oceno o naravovarstvenem pomenu kmetije kot celote. Naravovarstveni pomen kmetije ocenite na podlagi naravovarstvenega pomena kmetijskih zemljišč v uporabi. V primeru, da v okviru kmetije in njenih kmetijskih zemljišč ni prisotnih pomembnih ali ogroženih prostoživečih vrst ali habitatnih tipov oziroma kmetija nima tega potenciala (v bližini ni prisotnih naravovarstveno pomembnih habitatnih tipov in ciljnih vrst), potem kmetija nima bistvenega naravovarstvenega pomena. V primeru prisotnosti pomembnih vrst ali habitatnih tipov kmetiji njen naravovarstveni pomen narašča z obsegom njihove prisotnosti in njihovo pomembnostjo.

F.1

Analizastanja

GERK PID/Parcelna številka, katastrska občina	F.1				F.2 Naravovarstveni opis
	F.1.a Lokacija kmetijskega zemljišča/GERK	F.1.b Dodatni status (UNESCO, naravne vrednote)	F.1.c Prednostna območja (ciljne vrste in habitatni tipi)	F.1.d Naravovarstvena ocena	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

Priložite fotografije lokacij in stanja posameznih kmetijskih zemljišč, ki so bila opredeljena kot naravovarstveno pomembna. Vse fotografske vire za namene lastne evidence označite s podatki o točni lokaciji (št. parcele) in datumom nastanka posnetka. Fotografije so uporabne tudi kot podatek za polnjenje baze naravovarstveno pomembnih kmetijskih zemljišč Krajinskega parka Ljubljansko barje in za namene spremljanja sprememb na terenu.

8 NARAVOVARSTVENE USMERITVE KMETIJE

Pregled stanja in opredelitev naravovarstvenega pomena kmetije ter pripadajočih kmetijskih zemljišč vas je pripeljala do določenih spoznanj in rezultatov. Ker se vaša kmetija nahaja znotraj Krajinskega parka Ljubljansko barje, kjer je še vedno prisotna dokaj visoka stopnja ohranjenosti naravnega okolja, je pregled prisotnosti pomembnih prostoživečih vrst in habitatnih tipov na kmetijskih zemljiščih v uporabi vaše kmetije po veliki verjetnosti privedel do določenih izhodišč in usmeritev glede ustreznosti obstoječih načinov upravljanja kmetijskih zemljišč ter priporočenih načinov izvajanja kmetijskih praks. V tem primeru je naloga naravovarstvenega strokovnjaka, da dodatno in natančneje ter posebej za primer vaših kmetijskih zemljišč opredeli ustrezne načine upravljanja.

8.1 Natančnejša opredelitev naravovarstvenih usmeritev in režimov

Naravovarstveni strokovnjak naj na podlagi vseh ugotovljenih dejstev o stanju vrst in habitatnih tipov na vaših kmetijskih zemljiščih oziroma s tem povezanih potencialov svetuje o optimalnih naravovarstveno ustreznih načinih upravljanja posameznih kmetijskih zemljišč. Pozorno preučite njegove predloge in ga opozorite na potencialne težave, pomanjkljivosti in alternativne možnosti ter priložnosti. Predvsem bodite pazljivi na tehnološko izvedljivost predlaganega ukrepa in ekonomske posledice, ki jih s seboj prinaša njegova izvedba.

Pri določitvi ciljnih naravovarstvenih upravljavskih usmeritev uporabite tudi podatke obstoječih popisov in študij, s katerimi trenutno razpolaga Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje in v katerih so že definirani ter izvedbeno opisani nekateri naravovarstveno ustrezni načini upravljanja kmetijskih zemljišč.

NARAVOVARSTVENE USMERITVE

GERK

437839 (Pri cesti), 933902 (Pri gmajni)

Opis naravovarstvene usmeritve

- Košnja po 15.7.
- Košnja poteka od znotraj navzven
- Brez gnojenja

GERK

4349565 (Jasa)

Opis naravovarstvene usmeritve

- Košnja po 1.8.
- Mejice se ohranjanjo
- Gnojenje: uležan hlevski gnoj, zgodaj spomladi
- Brez uporabe herbicidov

Opišite naravovarstvene usmeritve za posamezna kmetijska zemljišča ali njihove skupine.

GERK / kmetijsko zemljišče/domače ime

Opis naravovarstvenih usmeritev

GERK / kmetijsko zemljišče/domače ime

Opis naravovarstvenih usmeritev

GERK / kmetijsko zemljišče/domače ime

Opis naravovarstvenih usmeritev

To podpoglavje naj vam bo v pomoč pri iskanju optimalnega načina upravljanja kmetijskih zemljišč, ki ste ga skušali opredeliti v prejšnjem podpoglavju. Za določene načine upravljanja in posamezne upravljavske zahteve že obstajajo sistemsko vzpostavljena plačila, ki izravnavajo ob tem nastale dodatne stroške in izpad dohodka. V Sloveniji takšen mehanizem predstavljajo kmetijsko okoljska plačila, ki obsegajo množico različnih upravljavskih zahtev, med katerimi je moč najti tudi takšno, ki bo ustrezala načinu upravljanja, ki je predlagan za vaša kmetijska zemljišča. Možne so tudi druge oblike finančne podpore za usmerjeno naravovarstveno upravljanje kmetijskih zemljišč, ki pa jih je potrebno vzpostaviti oziroma dogovoriti, npr. preko financiranja skozi ustrezne projekte, podpore s strani občin, pogodbenih plačil s strani upravljavca zavarovanega območja ali nadomestil za spoštovanje obveznih režimov.

9 POSTAVITEV MODELA CELOVITEGA UPRAVLJANJA KMETIJE

Po opravljenih postopkih analize obstoječe proizvodnje in poslovanja kmetije ter določitve naravovarstvenega pomena kmetije je potrebno rezultate vseh treh navedenih procesov smiselno združiti v skupen model celovitega upravljanja kmetije. Ta mora na podlagi ugotovljenih dejstev na najbolj optimalen način združiti priporočene kmetijske proizvodne in poslovne ter naravovarstvene usmeritve in prakse.

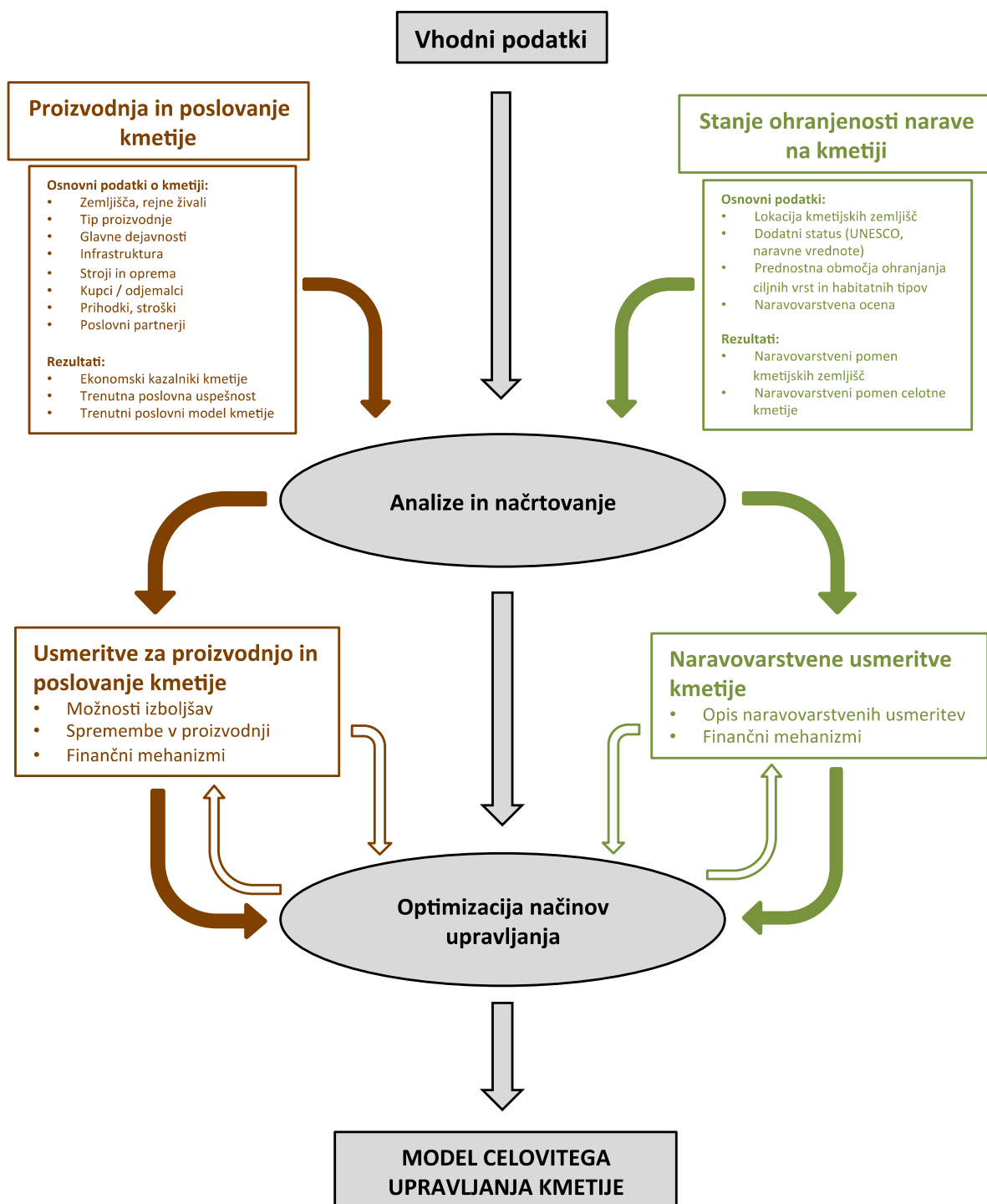
9.1 Model celovitega upravljanja kmetije

V tej fazi priprave upravljskega načrta vaše kmetije poskušajte definirati najboljši pristop k upravljanju zemljišč, ki bo tehnološko, naravovarstveno in ekonomsko vzdržen ter sprejemljiv za vašo kmetijo. V določenih primerih bo nov poslovni model kmetije usmerjen v naravi in okolju bolj prijazen način kmetovanja ter upravljanja kmetijskih zemljišč (npr. ekološko kmetovanje) in bo s tega vidika možno potrebna tudi nadgradnja ali sprememba naravovarstvenih usmeritev. Strokovnjak naj vam pomaga tudi pri iskanju možnih finančnih instrumentov, ki bi lahko razbremenili dodatne stroške in izpad dohodka, ki nastanejo ob izvajanju predlaganih nadstandardnih kmetijskih praks.

Na kratek in enostaven način opišite model celovitega upravljanja vaše kmetije, ki izhaja iz rezultatov in dognanj vseh do sedaj izvedenih postopkov. Opredelite glavne spremembe in novosti v načinu poslovanja vaše kmetije in upravljanja posameznih kmetijskih zemljišč. Pri opisu natančno opredelite, na katerih kmetijskih zemljiščih boste kmetovali v skladu s priporočili naravovarstvenih usmeritev. V slednji opis vključite tudi kmetijska zemljišča, na katerih že izvajate ustrezne naravi prijazne kmetijske prakse.

V primeru pomembnejših prilagoditev in večjih sprememb upravljanja kmetijskih zemljišč ali same kmetije na podlagi priporočenih naravovarstvenih usmeritev je potrebno ponovno preveriti ekonomske izračune predlaganega novega poslovnega modela kmetije. Večja odstopanja od predvidenih proizvodno-poslovnih procesov lahko pomenijo tudi kasnejša odstopanja pri ekonomskih rezultatih. Iz tega razloga je potrebna ponovna preveritev ekonomskih kazalnikov, še posebej v primerih, ko za predlaganimi naravovarstveno ustreznimi načini upravljanja kmetijskih zemljišč, ki imajo za posledico izdatnejši izpad dohodka ali dodatne stroške, ne stojijo izravnalni finančni mehanizmi.

Proces postavitve modela celovitega upravljanja kmetije, ki predstavlja končen rezultat priprave upravljskega načrta za vašo kmetijo, je potekal tako kot je prikazano na spodnji shemi.

Opišite model celovitega upravljanja vaše kmetije.

Glavne spremembe v proizvodnih postopkih

Glavne spremembe v poslovanju

Kmetijska zemljišča (GERK), na katerih boste kmetovali v skladu z naravovarstvenimi priporočili

Kmetijska zemljišča (GERK), na katerih že izvajate ustrezne naravi prijazne kmetijske prakse

9.2 Razvojne možnosti

Na podlagi predlaganega novega celovitega upravljanja kmetije na kratko opišite razvojne možnosti vaše kmetije. Upoštevajte tudi zunanje dejavnike, ki lahko pozitivno ali negativno vplivajo na razvoj vaše kmetije. Po potrebi dopolnite ali opredelite novo vizijo vaše kmetije.

10 ANALIZA TVEGANJA

V okviru predlaganega modela celovitega upravljanja kmetije osnovanega po predvidenih postopkih je potrebno preveriti, ali za njegovo učinkovito in načrtovano delovanje obstajajo kakšne ovire, ki jih v predhodno opravljenih postopkih analiz in modeliranja nismo zaznali ter upoštevali. Predvsem gre tukaj za opredelitev različnih vrst tveganj, ki ste jih lahko kot grožnje in nevarnosti opredelili že v okviru SWOT analize, ali pa za ovire, ki ste jih ugotovili šele v kasnejših fazah izdelave poslovnega modela vaše kmetije. Če ugotovite, da so tveganja bistvena, za njih pripravite pregled z opisom posameznih tveganj in ukrepe za zmanjševanje njihovega učinka. Pri tej aktivnosti je bistveno to, da še enkrat razmislite o novem modelu celovitega upravljanja vaše kmetije in možnih ovirah, ki lahko zmanjšujejo ali preprečujejo njegovo uspešnost. Identifikacija ovir ne pomeni nujno slabega poslovnega modela, vam pa ponuja možnost priprave na soočenje z njimi in s tem zmanjšanje ali izničenje njihovega negativnega učinka.

10.1 Pregled groženj in nevarnosti

V delovnem listu 13 navedite možne grožnje in nevarnosti za uspešno izvajanje predlaganega modela celovitega upravljanja kmetije in na kratko opišite njihov potencialni učinek.

Grožnja ali nevarnost:

Opis

Grožnja ali nevarnost:

Opis

Grožnja ali nevarnost:

Opis

Grožnja ali nevarnost:

Opis

10.2 Ukrepi za zmanjševanje tveganj

V delovnem listu I4 navedite možne ukrepe za preprečevanje ali zmanjševanje učinka identificiranih groženj in nevarnosti ter s tem zmanjšanja tveganja za doseganje uspešnosti predlaganega modela celovitega upravljanja kmetije.

Ukrep za zmanjševanje tveganja:

Opis

Ukrep za zmanjševanje tveganja:

Opis

Ukrep za zmanjševanje tveganja:

Opis

Ukrep za zmanjševanje tveganja:

Opis

11 AKCIJSKI NAČRT

Na podlagi opredeljenega modela celovitega upravljanja kmetije in vseh ostalih zbranih informacij je priporočljivo določiti prihodnje korake in aktivnosti, ki izvedbeno vodijo v smeri doseganja zastavljenih kmetijsko-proizvodnih in naravovarstvenih ciljev. To je ključnega pomena, saj vam omogoča, da se pravilno usmerite na podlagi vsebinsko, tehnično in ekonomsko preverjenih ukrepov.

Akcijski načrt je praviloma kratek dokument, s ključnimi informacijami, potrebnimi za izvedbo strategije in identificiranega modela celovitega upravljanja kmetije, ki opredeljuje razvoj vaše kmetije. Pomaga vam spremeniti vaše načrte v realnost, saj opisuje način izvedbe vaše poslovne strategije oziroma poslovnega modela, ki ste ga definirali v predhodnih korakih.

V akcijskem načrtu povzeto navedite vse ključne aktivnosti in ukrepe, ki so potrebni za doseganje višje poslovne uspešnosti in razvojnih ciljev vaše kmetije. Akcijski načrt je lahko pripravljen tudi v obliki preglednice.

Glavne komponente, ki jih je potrebno opredeliti v akcijskem načrtu so:

- Aktivnost ali ukrep, ki ga je potrebno izvesti
- Odgovornost za izvedbo
- Časovnica
- Potrebni viri
- Potencialne ovire

Ključna vprašanja, na katera je potrebno odgovoriti v akcijskem načrtu

- *Kaj moramo narediti, spremeniti? Katere so ključne aktivnosti in ukrepi?*
- *Kdo bo odgovoren za izvedbo posameznih aktivnosti in ukrepov?*
- *Do kdaj jih je potrebno izvesti?*
- *Katere vire imamo na razpolago in katere ter koliko jih še potrebujemo?*
- *Kaj oziroma kdo lahko ovira izvedbo aktivnosti in ukrepov?*

Delovni list		Prednostni ukrepi za izvedbo			– A kcijski načrt			
15								
Šifra	Kratek opis ukrepa	Odgovornost za izvedbo	Časovna opredelitev	Finančna opredelitev	Potencialne ovire			
1								
2								
3								
4								
5								

Priloga I

IZJAVA O ZAUPNOSTI PODATKOV

Predmet varovanja podatkov: **Kmetija** _____, **KMG_MID 100** _____

Ime in priimek izvajalca aktivnosti: _____

Izvajalec: _____

Za zagotavljanje zaupnosti podatkov iz poslovnih modelov kmetij, ki jih sodelujoči člani kmetij (podjetja in posamezniki) posredujejo v okviru priprave upravljskega načrta za kmetijo, se kot izvajalec aktivnosti zavežujem, da:

1. Bom o zaupnih podatkih, do katerih bom imel dostop v okviru izvajanja aktivnosti pri pripravi upravljskega načrta za kmetijo, molčal in jih varoval kot poslovno skrivnost.
2. Bom zaupne podatke uporabljal izključno za pripravo in izpeljavo dogovorjenih aktivnosti v okviru priprave upravljskega načrta za kmetijo in jih brez pisne odobritve predstavnika kmetije ne bom posredoval tretji osebi.
3. Bom zaupne podatke in dokumente morebitnim drugim sodelavcem, ki bodo posredno ali neposredno sodelovali pri pripravi upravljskega načrta za kmetijo, posredoval le v primeru, da bodo ti pisno potrdili, da se strinjajo z vsebino izjave o nerazkrivanju informacij oz. bodo tudi sami izstavili ali podpisali izjavo o nerazkrivanju zaupnih informacij v enakem obsegu.

Kot zaupni podatki in dokumenti v tem dogovoru so mišljene vse ekonomske, tehnične, finančne in druge poslovno pomembne informacije, ki jih sodelujoče kmetije podajo ustno ali pisno.

Za nezaupne informacije, ki jih ni treba varovati kot poslovno skrivnost, se štejejo vse tiste informacije, ki so splošno znane ali so bile objavljene, ne da bi se pri tem kršilo katero določilo iz tega dogovora. Prav tako se za nezaupne informacije štejejo tiste, ki so jih posredovale tretje osebe brez kršitve določil tega dogovora.

Določila tega dogovora so v veljavi še dve leti po zaključku priprave upravljskega načrta za kmetijo.

V _____, dne _____

Izvajalci:

Kmetija:

